

Aanpassing van de Nederlandse wetgeving aan de eerste richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 9 maart 1968 inzake het vennootschapsrecht.

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden bij brief van 30 november 1970)

Nr. 6

Van verschillende zijden werd de vraag gesteld waarom de Regering niet voldaan heeft aan de verplichting om overeenkomstig artikel 13 van de richtlijn tijdig voor de indiening van het wetsontwerp zorg te dragen. Immers op 11 september 1969 had de Nederlandse wetgeving aan de richtlijn moeten worden aangepast.

Hoewel met voortvarendheid aan de voorbereiding van het wetsontwerp is gewerkt, deden zich bij de aanpassing van de Nederlandse wetgeving een aantal moeilijkheden voor, die zorgvuldige overweging verlangden.

Uit de memorie van toelichting blijkt ook wel dat de aanpassing niet een eenvoudige aangelegenheid is. De gestelde termijn van anderhalf jaar is, gelet op de ingewikkeldheid van de materie welke de richtlijn behandelt, te kort gebleken.

Bij de bestudering van de wijze waarop de richtlijn moet worden uitgevoerd heeft ook een rol gespeeld de vraag of overeenkomstig artikel 2, eerste lid onder f, en tweede lid, van de richtlijn de besloten naamloze vennootschap in de wetgeving moet worden ingevoerd dan wel beter aanstonds zou kunnen worden overgegaan tot de figuur van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. De bestudering en overweging van de verschillende vragen hebben zoveel tijd gekost dat het de ondergetekenden niet gelukt is de indiening op een eerder tijdstip te bevorderen. Hierbij moet dan wel worden bedacht dat door de invoering van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid een groter coördinatie met het recht van de andere E.E.G.-landen wordt bewerkstelligd, dan waartoe de richtlijn verplicht.

Het lijkt de ondergetekenden wenselijk bij verdere richtlijnen nog eens goed te overwegen welke termijn moet worden gegeven voor de aanpassing van de bestaande wetgeving. In enkele landen bestaat de mogelijkheid dat deze aanpassing bij een wetsdecreet geschiedt. In Nederland bestaat die mogelijkheid niet. Het lijkt de ondergetekenden ook niet wenselijk in Nederland de mogelijkheid te openen dat wetboeken bij Koninklijk besluit zouden worden gewijzigd.

Op de vraag of een privaatrechtelijke rechtspersoon zich op het in strijd zijn van de huidige bepalingen met de richtlijn kan beroepen, hetzij voor een nationale rechter, hetzij voor het Europese Hof van Justitie, luidt het antwoord ontkennend. De ondergetekenden laten doen of zich ooit de mogelijkheid kan voordoen dat een particulier zich tegenover een andere particulier op een bepaald voorschrift van een richtlijn zou kunnen beroepen. Bij de onderhavige richtlijn gaat het echter om voorschriften die zich naar hun aard voor een dergelijke rechtstreekse toepassing niet lenen. De wijze waarop de in de richtlijn geformuleerde normen in concreto in de nationale wetgeving worden ingepast is essentieel voor de toepassing ervan.

Zeer vele en vele andere leden vragen voorts de aandacht voor de procedure bij de totstandkoming van de richtlijn. Zij wijzen daarbij op het gebrek aan parlementaire controle binnen de E.E.G.

Het kan niet ontkend worden dat in dit geval een richtlijn is tot stand gekomen die afwijkt van de aanvankelijke voorstellen van de Europese Commissie en van die van het Europese Parlement.

Wat de Europese Commissie betreft, moet er op gewezen worden dat de richtlijn uiteindelijk overeenkomstig de voorstellen van de Commissie is vastgesteld. Wat de invloed van het Europees Parlement betreft onderschrijven de ondergetekenden geheel de opvatting van de hier aan het woord zijnde leden, dat de parlementaire invloed op het tot standkomen van richtlijnen thans onvoldoende is, en dat medewetgevende bevoegdheid van het Europees Parlement dringend gewenst is.

De Nederlandse Regering heeft reeds meermalen te kennen gegeven dat dit haar standpunt is. Hierover bestaat trouwens tussen het Nederlandse Parlement en de Regering geen verschil van mening. Dat neemt echter niet weg dat de richtlijn volgens de thans geldende procedure van het verdrag is tot stand gebracht.

Deze leden herinneren eraan dat de richtlijn ook van toepassing is op commanditaire vennootschappen op aandelen. Zij drongen erop aan dat zo spoedig mogelijk wetswijzigingen worden voorgesteld om op dit punt de Nederlandse Wetgeving aan de richtlijn aan te passen. De ondergetekenden streven er naar deze aanpassing zo spoedig mogelijk te doen geschieden. Er mag echter wel op worden gewezen dat de commanditaire vennootschap op aandelen zeer weinig voorkomt.

De vraag hoe deze aanpassing moet worden uitgewerkt, wordt momenteel bestudeerd. Een moeilijkheid daarbij is dat de commanditaire vennootschap op aandelen in het handelsrecht niet is geregeld. Het leek de ondergetekenden in elk geval niet juist de indiening van het wetsontwerp op te houden wegens de moeilijkheden met betrekking tot de commanditaire vennootschap op aandelen, omdat de betekenis van de richtlijn toch vrijwel geheel is gelegen in de toepasselijkheid op naamloze vennootschappen. Dat neemt niet weg dat nu de richtlijn eenmaal ook op de commanditaire vennootschappen op aandelen van toepassing is de Nederlandse wetgeving daarmee rekening zal moeten houden.

Over de verhouding van het onderhavige ontwerp tot Boek 2 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek kan het volgende worden opgemerkt. De richtlijn is bij de invoeringswet in Boek 2 verwerkt. Met het indienen van de Invoeringswet van Boek 2 is niet gewacht op de tweede richtlijn, betreffende het kapitaal van de naamloze vennootschap, noch op verdere richtlijnen. De tekst van deze richtlijnen staat nog niet voldoende vast om met het oog daarop nu reeds wijzigingen in Boek 2 aan te brengen. Teneinde geen onnodige arbeid te verrichten, is het dus beter te wachten tot het tijdstip waarop de Raad van de Europese Gemeenschappen een verdere richtlijn vaststelt. Het vennootschapsrecht zal ook in de toekomst in verband met richtlijnen wijzigingen ondergaan.

Daartoe zal de Nederlandse wetgeving moeten worden gewijzigd, hetzij het Wetboek van Koophandel, hetzij Boek 2 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Dit is echter geen reden de Invoeringswet van Boek 2 op te houden omdat op dit moment toch niet kan worden voorzien wanneer alle richtlijnen zullen zijn voltooid.

Ook de ondergetekenden zijn van oordeel dat de richtlijnen geen belemmering behoren te vormen voor een ontwikkeling naar meer openheid en medezeggenschap.

Het door deze leden ter sprake gebrachte artikel 25 van het voorstel voor de tweede richtlijn betreffende het voorkeursrecht van aandeelhouders bij een uitgifte van nieuwe aandelen is stellig een belangrijke aangelegenheid die ook in verband met het tot standkomen van fusies van belang is. De ondergetekenden menen bij deze gelegenheid niet verder op dit punt te moeten ingaan.

Naar aanleiding van de vraag van de commissie, een tekst ter beschikking te stellen waarin ook reeds aanhangige wetsontwerpen tot wijziging van het vennootschapsrecht zijn verwerkt, vestigen de ondergetekenden er de aandacht op dat een zodanig stuk intussen is opgenomen in de kamerstukken betreffende het ontwerp van wet tot regeling van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (Zitting 1969-1970 - 10 689, stuk 5). Zie ook het vergelijkend overzicht in de Kamerstukken betreffende het ontwerp Voor-

zieningen met betrekking tot de structuur der naamloze en besloten vennootschap (Zitting 1970-1971 - 10 751).

De wijzigingsvoorstellen van het Europees Parlement zijn weergegeven in een schema dat als bijlage I bij deze memorie is opgenomen; het schema geeft voorts weer hoe het oorspronkelijke, het herziene en het definitieve voorstel van de Europese Commissie luidde.

De door het Europees Parlement voorgestelde aanvulling van de aanhef van *artikel 1* moet als overbodig beschouwd worden en is dan ook niet in de richtlijn overgenomen. Met betrekking tot *artikel 2, zesde lid*, heeft het Parlement geadviseerd tot een vrijstelling van de verplichting tot publicatie van de jaarrekening voor de naamloze vennootschap die geen beroep doet op het publiek en wier balanstotaal beneden 1 000 000 rekeneenheden blijft. Dit voorstel is niet door de Europese Commissie overgenomen en ook bij de definitieve vaststelling van de richtlijn niet aanvaard.

Het voorstel van het Europees Parlement om de publicatieverplichting uit te stellen tot na de totstandkoming van de richtlijn inzake balanscoördinatie (*artikel 2, lid 6, tweede alinea*, van de door het Parlement voorgestelde tekst) is slechts gevolgd voorzover het de publicatie door vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid en „besloten naamloze vennootschappen” naar Nederlands recht betreft. Met betrekking tot *artikel 4, vierde lid*, van het oorspronkelijk ontwerp heeft het Europees Parlement een wijzigingsvoorstel gedaan; in het herziene voorstel van de Europese Commissie is de opzet van dit artikel echter geheel omgewerkt.

De door het Parlement voorgestelde toevoeging van de woorden „en opdrachten” in *artikel 5, eerste lid*, van het oorspronkelijk ontwerp is overgenomen, zij het in wat andere bewoordingen („en orders” in *artikel 4, eerste lid*). Het voorstel van het Europees Parlement tot schrapping van de verplichting tot vermelding van het bedrag van het kapitaal in *artikel 5, tweede lid*, van het oorspronkelijk ontwerp is gevolgd. Ook het voorstel van het Parlement tot schrapping van het slot van *artikel 8* van het oorspronkelijke ontwerp (vanaf de woorden „tenzij de vennootschap. . . .”) heeft tot wijziging van de tekst van het huidige *artikel 7* geleid. Het *eerste lid van artikel 10* van het oorspronkelijk ontwerp, dat het Europees Parlement aanleiding gaf tot een wijzigingsvoorstel, is in de eindtekst van de richtlijn vervallen. Met betrekking tot de overschrijding van het statutaire doel door organen van de vennootschap heeft het Europees Parlement wijzigingen voorgesteld in de *eerste en tweede alinea van het eerste lid van artikel 11*. De daarmee beoogde bescherming van derden is in de definitieve tekst van de richtlijn (*artikel 9, eerste lid, tweede alinea*) nog versterkt.

Ten aanzien van de overschrijding van statutaire bevoegdheidsbeperkingen heeft het Parlement voorgesteld de bescherming van derden in *artikel 11, tweede lid, eerste alinea*, van het oorspronkelijk ontwerp te beperken tot derden te goeder trouw. Dit voorstel is in de definitieve tekst niet overgenomen; de richtlijn gaat thans er in beginsel van uit dat statutaire bevoegdheidsbeperkingen alleen interne werking hebben. Het Europees Parlement heeft ten slotte nog voorgesteld het slot van de *tweede alinea van het tweede lid van artikel 11* te schrappen; deze alinea is echter in de definitieve tekst van de richtlijn geheel gewijzigd.

De Raad heeft de richtlijn in laatste instantie vastgesteld overeenkomstig het gewijzigde voorstel van de Europese Commissie.

Het ontwerp van wet is aan de Europese Commissie ter kennisneming toegezonden. Deze heeft enige opmerkingen over het ontwerp gemaakt. De brief van de Europese Commissie is als bijlage 2 bij deze memorie gevoegd. Op de inhoud van de brief van de Commissie wordt aan het slot van deze memorie nog teruggekomen.

Een ontwerp-richtlijn inzake de jaarrekening van naamloze en besloten vennootschappen is nog bij de Commissie der Europese Gemeenschappen in voorbereiding. Zij wordt daarbij geadviseerd door een werkgroep van deskundigen en pleegt overleg met de regeringsdelegaties der lidstaten. Dit overleg

zal waarschijnlijk over enige maanden kunnen worden afgesloten.

Verscheidene leden vragen het oordeel van de ondergetekenden over de draagwijdte van artikel 54, derde lid, onder *g* van het E.E.G.-verdrag, op welk artikel de richtlijn is gebaseerd. De ondergetekenden menen bij deze gelegenheid niet een algemene theorie te moeten geven over de interpretatie van artikel 54, derde lid, onder *g*. Dit lijkt hun ook niet wel mogelijk. Men kan wel trachten te beoordelen of de concrete bepalingen van een richtlijn een voldoende basis in artikel 54, derde lid, onder *g* vinden. De ondergetekenden geloven niet dat hierover in abstracto uitspraken kunnen worden gedaan.

Deze leden brengen in herinnering dat over de eerste richtlijn zes jaar is onderhandeld. De vraag wordt gesteld of verwacht moet worden dat voor de volgende richtlijnen evenveel tijd nodig zou zijn. Op deze vraag valt geen nauwkeurig antwoord te geven. Men moet bij de beoordeling van de tijd, nodig voor het tot stand brengen van een richtlijn, in aanmerking nemen dat deze totstandkoming zich in drie fasen afspeelt. In de eerste fase voert de Commissie aan de hand van een discussienota besprekingen met vertegenwoordigers van de lid-staten over de inhoud van een ontwerp-richtlijn. Wanneer deze besprekingen zijn afgesloten, legt de Commissie een ontwerp-richtlijn aan de Raad voor ter toezending aan het Europees Parlement en aan het Economisch en Sociaal Comité. Het Parlement stelt zijn advies vast nadat het het advies van het Economisch en Sociaal Comité heeft ontvangen.

In de derde fase komen deze adviezen bij de Europese Commissie welke naar aanleiding daarvan een eventueel herzien ontwerp van de richtlijn aan de Raad voorlegt. Daarover vinden dan ter voorbereiding van de beslissing van de Raad besprekingen in een werkgroep plaats. Het is wel duidelijk dat deze wijze van totstandkoming tijd vergt. Men kan niet zeggen dat de werkwijze traag is. Het vinden van overeenstemming op communautair niveau vereist dat behoorlijk wordt overwogen of men bepaalde landen moet noodzaken hun wetgeving ten gevolge van een richtlijn te wijzigen. In beginsel is het juist dat men niet te zeer in details moet treden. Doch als de richtlijn te veel in algemeenheden blijft steken, leidt zij ook niet tot werkelijke coördinatie, omdat men dan niet voldoende weet wat de richtlijn eigenlijk verlangt.

Wat de verdere richtlijnen betreft kan het volgende worden medegedeeld.

In het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van 24 april 1970, nr. C 48 is op blz. 8 het ontwerp van een tweede richtlijn opgenomen met betrekking tot de handhaving en de wijziging van het kapitaal van de naamloze vennootschap. Dit ontwerp heeft de Commissie op 9 maart 1970 aan de Raad voorgelegd.

Voorts heeft de Commissie op 16 juni 1970 aan de Raad aangeboden het ontwerp van een richtlijn over de nationale fusie van naamloze vennootschappen (supplement van het Bulletin van de Commissie van de Europese Gemeenschappen 1970, nr. 5). Deze en de voorgaande ontwerp-richtlijn zijn inmiddels aan het Europees Parlement voorgelegd.

Sindsdien zijn besprekingen gevoerd over bestuur, commissarissen, accountantscontrole en algemene vergadering van de naamloze vennootschap. De besprekingen hierover bij de Europese Commissie zijn nog niet afgesloten.

Ook worden sinds een paar jaar besprekingen gevoerd over de coördinatie van de voorschriften betreffende de balans en de verlies- en winstrekening van de naamloze vennootschap en van de besloten vennootschap.

Verder zijn nog te verwachten richtlijnen over het concernrecht, de aandelen van de naamloze vennootschap en over de ontbinding en vereffening daarvan. Besprekingen over deze onderwerpen zijn nog niet begonnen.

Dat het praktische effect van de coördinatie verschillend kan zijn omdat in het ene land meer gebruik wordt gemaakt van de naamloze vennootschap dan in het andere land is nu

eenmaal niet te vermijden. Overigens zal dat verschijnsel zich voor wat Nederland betreft in mindere mate voordoen wanneer eenmaal de besloten vennootschap als afzonderlijke figuur is ingevoerd. Dat, zoals in het voorlopig verslag gesteld wordt, in ons land ook na de totstandkoming van de besloten vennootschap van de rechtsvorm van de naamloze vennootschap waarschijnlijk in veel grotere omvang gebruik zal worden gemaakt dan in andere landen, kan thans nog niet worden voorspeld.

De ondergetekenden menen wel te kunnen bevestigen dat in het bedrijfsleven de opvatting bestaat dat het handelsverkeer in sterkere mate wordt belemmerd door andere factoren dan verschil van vennootschapsrecht. Met name verschil in fiscaal regime kan hier een belangrijke rol spelen. De vraag hoe het zal gaan met de coördinatie van het vennootschapsrecht in het licht van een mogelijke uitbreiding van de E.E.G. valt, evenals zovele andere vragen die met de toetreding van kandidaat-landen samenhangen, thans nog niet te beantwoorden.

De problemen die zich daarbij voordoen, zullen pas in een later stadium ter hand genomen worden.

Deze leden achten het bezwaarlijk op de wijze zoals thans geschiedt de landen te confronteren met een in tijd gespreide opeenvolgende reeks van aanpassingen die ook voor het bedrijfsleven telkens weer de vraag oproept in hoeverre aanpassing van de statuten nodig is. Naar aanleiding hiervan merken de ondergetekenden op dat het nog niet vaststaat in hoeveel afzonderlijke richtlijnen de verschillende onderwerpen zullen worden neergelegd. De gedachte is dat dit nader zal worden bezien nadat ook verdere richtlijnen in ontwerp gereed gekomen zullen zijn. Het is dan ook voorbarig nu reeds te stellen dat er van een druppelsgewijze aanpak sprake zou zijn.

De ondergetekenden delen het gevoelen van enkele leden dat de urgentie van het wetsontwerp een gevolg is van een door de Raad van Ministers van Europese Gemeenschappen vastgestelde termijn en dat de inhoud van het wetsontwerp op zichzelf niet tot een spoedbehandeling noopt.

In het voorlopig verslag werd voorts de vraag gesteld of er met betrekking tot opgaven bij het handelsregister door ondernemingen welke geheel of gedeeltelijk buiten het Rijk in Europa zijn gevestigd niet een verschil moet worden gemaakt al naar gelang de onderneming in of buiten de E.E.G. is gevestigd. Indien de ondergetekenden deze vraag juist interpreteren, ligt hierin de suggestie besloten om de Handelsregisterwet zodanig te wijzigen, dat daarin een minder volledige opgave (of geen opgave) wordt verlangd omtrent ondernemingen die buiten Nederland in een van de E.E.G.-landen zijn gevestigd en waaromtrent thans in Nederland volledige opgave moet worden gedaan. Bij „ondernemingen” zal, naar de ondergetekenden aannemen, met name gedacht zijn aan naamloze vennootschappen, omdat de suggestie in verband wordt gebracht met de harmonisatie van het vennootschapsrecht, welke primair betrekking heeft op de rechtsvorm van de naamloze vennootschap. De ondergetekenden menen deze gedachte niet te moeten overnemen. Afgezien van de vraag of het mogelijk is langs deze weg een sluitend systeem op te bouwen – de criteria voor inschrijving in het handelsregister zijn binnen de gemeenschappelijke markt niet geharmoniseerd – zou dit stelsel in elk geval praktisch leiden tot minder gemakkelijke toegankelijkheid van bepaalde gegevens. Behoort b.v. een in Nederland gevestigde onderneming toe aan een in het buitenland gevestigde n.v., dan moeten volgens de Handelsregisterwet zoals die thans luidt in Nederland de vereiste opgaven worden gedaan omtrent die n.v. Evenzo moeten opgaven worden gedaan omtrent een buitenlandse n.v., wanneer in Nederland een filiaal, bijkantoor of agentschap van die n.v. is gevestigd. Zou men dus omtrent in andere E.E.G.-landen gevestigde n.v.'s geen opgaven verlangen, dan zouden de gegevens omtrent deze in Nederland gevestigde ondernemingen, filialen, bijkantoren en agentschappen voor een zeer belangrijk deel in het buitenland verkregen moeten worden. De ondergetekenden menen dat dit uit een oogpunt van publiciteit een achteruitgang zou betekenen. Het verkrijgen van gegevens uit het buitenland moge door de tegenwoordige communicatie-

middelen zeer vergemakkelijkt zijn, dit neemt niet weg dat het raadplegen van een buitenlands handelsregister toch meer tijd, moeite en kosten zal medebrengen, nog daargelaten dat soms de taalbarrière ook een rol zal spelen.

Enkele leden stellen de vraag of het wel met de bedoeling van het wetsontwerp, namelijk de aanpassing van de Nederlandse wetgeving aan de eerste richtlijn, in overeenstemming is dat sommige onderdelen van die richtlijn in Nederland in het Handelsregisterbesluit zijn geregeld. Zij verbinden daaraan de vraag of het geen aanbeveling verdient die bepalingen van het Handelsregisterbesluit over te brengen in de Handelsregisterwet. Daartoe bestaat naar het oordeel van de ondergetekenden geen enkele aanleiding. De richtlijn laat er zich niet mee in of een bepaald onderwerp in de wet of in een uitvoeringsbesluit is geregeld. Dit blijft aan de nationale wetgeving geheel overgelaten. Juist in verband daarmee bepaalt artikel 189, derde lid, van het E.E.G.-verdrag dat een richtlijn verbindend is ten aanzien van het te bereiken resultaat doch dat aan de nationale instanties de bevoegdheid wordt gelaten vorm en middelen te kiezen. Het gaat er dus om dat de wettelijke voorschriften overeenstemmen met de richtlijn. Zijn deze in een wet neergelegd, dan moet die wet gewijzigd worden. Zijn de voorschriften neergelegd in een uitvoeringsbesluit, dan is wijziging van het uitvoeringsbesluit nodig. De richtlijn vereist geen wijziging in de verdeling van de materie over wet en uitvoeringsbesluit.

Enkele leden merken op dat in de memorie van toelichting in de aanvang (punt 1) een gedeelte tussen aanhalingstekens is geplaatst, hetgeen huns inziens duidt op een letterlijke aanhaling uit artikel 54, derde lid onder *g* van het E.E.G.-verdrag. Die aanhaling is, aldus deze leden, gelijkloidend met dien verstande echter dat in de verdragsbepaling tweemaal sprake is van „rechtspersoon”, terwijl in de memorie van toelichting sprake is van „vennootschappen”. Zoals uit de aanhef van de memorie van toelichting blijkt, betreft het hier een aanhaling van het Intitulé van de Richtlijn. Daar staat in de Nederlandse tekst tweemaal „vennootschappen”. Het is juist dat artikel 54, derde lid onder *g* van het verdrag in de Nederlandse tekst sprake is van „rechtspersoon”. In die bepaling wordt dan verwezen naar de rechtspersonen in de zin van de tweede alinea van artikel 58. Wanneer men die verwijzing nagaat, blijkt dat artikel 58 in de Nederlandse tekst spreekt van „vennootschappen”. Dat zal wel de reden zijn waarom in het Intitulé van de Richtlijn het woord „vennootschappen” is gebruikt. Hierbij verdient nog opmerking dat in de Franse tekst van het Verdrag (Tractatenblad 1957, nr. 74) in de beide bepalingen telkens het woord „sociétés” wordt gebruikt.

In Frankrijk heeft de aanpassing van de wetgeving aan de eerste richtlijn plaatsgevonden door een ordonnance (no. 69 – 1176) en een décret (no. 69 – 1177) van 20 december 1969. In Duitsland is hiervoor op 15 augustus 1969 een wet tot stand gekomen (BGBL I, no. 76). In Italië is deze materie geregeld bij een presidentieel decreet van 29 december 1969 (Gazzetta Ufficiale, no. 35 van 10 februari 1970). In België is op 29 mei 1970 een wetsontwerp ingediend (700 (1969–1970) no. 1); dit wetsontwerp is nog niet door het Parlement behandeld. In Luxemburg is thans een wetsontwerp voorgelegd aan de Conseil d'Etat. Op welke termijn een tweede richtlijn is te verwachten valt thans nog niet te zeggen. Zoals de ondergetekenden al hebben medegedeeld, zijn er thans twee richtlijnen aan de Raad van Ministers aangeboden.

Het tweede lid van artikel 58 van het E.E.G.-verdrag zondert van het begrip vennootschappen uit die vennootschappen welke geen winst beogen. Artikel 1 van de richtlijn heeft deze uitzondering niet uitdrukkelijk overgenomen. In de memorie van toelichting is het standpunt ingenomen, dat de richtlijn betrekking heeft op alle naamloze vennootschappen, ongeacht of zij wel of geen winst beogen. Het voorlopig verslag lijkt op dit punt van een ander standpunt uit te gaan. De ondergetekenden menen dat deze kwestie verder kan blijven rusten, omdat het naar hun oordeel in elk geval uit systematisch oogpunt niet wenselijk is met betrekking tot de onderwerpen die de richtlijn regelt in het Nederlandse vennootschapsrecht

een scheidslijn te trekken tussen wel- en niet-winstbeogende vennootschappen.

In de memorie van toelichting werd er al op gewezen dat na de rechtspraak van de Hoge Raad iedere naamloze vennootschap reeds thans aan de plicht tot inschrijving onderworpen is. De ondergetekenden gevoelen er geen behoefte aan hierin verandering te brengen, te meer omdat in het stelsel van Boek 2 van het nieuwe B.W. alle belangrijke privaatrechtelijke rechtspersonen in een register moeten worden ingeschreven. Ook de beide andere onderwerpen van de eerste richtlijn – de rechtsgeldigheid van verbintenissen en de nietigheid – geven geen aanleiding tot het maken van een onderscheid tussen wel en niet met winst oogmerk werkende vennootschappen. De ondergetekenden zijn niet van oordeel dat hierdoor niet in overeenstemming zou worden gehandeld met de bedoelingen van het E.E.G.-verdrag. Het feit dat bepaalde voorschriften met betrekking tot de coördinatie van wetgeving niet van toepassing zijn op vennootschappen die geen winst beogen, betekent niet, dat de lid-staten die voorschriften – onverplicht – *mogen* toepassen op dergelijke vennootschappen; de ondergetekenden zijn in tegendeel van mening dat aan de bedoelingen van het E.E.G.-verdrag door een dergelijke verdergaande aanpassing van de nationale wetgeving ten volste recht wordt gedaan.

Verspreide opmerkingen

In het voorlopig verslag wordt de aandacht gevestigd op artikel 2, eerste lid, onder d, tweede alinea, van de richtlijn, alwaar bepaald wordt dat uit de openbaarmaking (in het Handelsregister) moet blijken of de personen die de bevoegdheid hebben de vennootschap te verbinden, dit alleen of slechts gezamenlijk kunnen doen. In de bijlage bij de memorie van toelichting werd gesteld dat dit voorschrift betrekking heeft op die rechtsstelsels, waarin – anders dan in de Nederlandse wet – als hoofdregel geldt dat degenen die voor de vennootschap kunnen handelen, dit alleen gezamenlijk kunnen doen. Bij nadere overweging kunnen de ondergetekenden echter onderschrijven dat de letterlijke tekst van de bepaling wijst in de richting van een ruimere interpretatie, volgens welke het voorschrift op alle lid-staten van toepassing is, ongeacht hun wettelijk stelsel met betrekking tot de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de bestuurders. Bij nota van wijzigingen wordt daarom een toevoeging aan artikel 8, eerste lid, onder 5 van de Handelsregisterwet voorgesteld. In samenhang daarmee wordt voorgesteld (artikel XXI) degenen die ingevolge deze nieuwe bepaling tot het doen van een opgave bij het Handelsregister verplicht zijn, na de inwerkingtreding van de wet nog twee maanden de tijd te geven om deze verplichting na te komen; zonder een dergelijke overgangsbepaling zouden de civielrechtelijke en strafrechtelijke gevolgen van nalatigheid in het doen van opgave immers intreden vanaf de eerste dag waarop de wet in werking is getreden, en dus nog voordat de naamloze vennootschappen behoorlijk gelegenheid hebben gehad de inschrijving in het handelsregister aan te passen aan de nieuwe wettelijke vereisten.

Waar onze huidige wet spreekt van de akte van oprichting kan daarmee zowel bedoeld zijn de akte in haar geheel (d.w.z. de akte waarin de oprichtingshandeling is neergelegd en de regels betreffende de inrichting en werking van de vennootschap, de statuten) of de statuten alleen. Het nieuwe B.W. brengt op dit punt een terminologische verbetering door tussen de akte van oprichting en statuten te onderscheiden (vgl. o.m. artikel 2.3.1.4, dat bepaalt dat de akte van oprichting de statuten moet bevatten). Omdat de aanpassing aan de richtlijn echter voorshands moet geschieden door wijziging van het huidige Wetboek van Koophandel is thans nog de in dat wetboek gangbare terminologie gevolgd. Ook de Handelsregisterwet, die voor wat de naamloze vennootschap betreft eveneens alleen van akte van oprichting spreekt, is in het ontwerp op dezelfde wijze aangepast. Bij het incorporeren van het onderhavige ontwerp in het tweede boek zal er gelegenheid zijn de terminologie aan te passen aan die van het nieuwe

B.W.; ook de Handelsregisterwet zal bij die gelegenheid terminologisch op Boek 2 worden afgestemd.

De richtlijn houdt – in verband met de Italiaanse wetgeving – rekening met de mogelijkheid dat de akte van oprichting (in enge zin) en de statuten in afzonderlijke akten zijn neergelegd (artikel 2, lid 1 onder a). Daar waar in de richtlijn van statuten wordt gesproken, zijn bedoeld de (voor wijziging vatbare) regels betreffende de inrichting en werking van de vennootschap. De terminologie stemt dus overeen met die van het nieuwe B.W.

Artikelen

Artikel 1. Het vereiste van een meerzijdige rechtshandeling is ontleend aan artikel 2.3.1.1, tweede lid, van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. De vraag of het wenselijk is de eis te stellen dat de oprichting van de naamloze vennootschap door tenminste twee personen geschiedt, is bij de behandeling van Boek 2 in de Staten-Generaal uitvoerig in discussie geweest. De ondergetekenden menen hierop thans in verband met de onderhavige aanpassingswet niet terug te moeten komen.

Dat door het stellen van de eis van een meerzijdige rechtshandeling wordt afgeweken van artikel 36 van het Wetboek van Koophandel kan niet worden beaamd. Weliswaar spreekt artikel 36 niet uitdrukkelijk van een meerzijdige rechtshandeling, maar dit neemt niet weg dat algemeen wordt aangenomen dat ook het huidige Wetboek van Koophandel deze eis stelt. Materieel kan dus van een afwijking niet worden gesproken.

Artikelen II en III. In het voorlopig verslag wordt gevraagd naar enige grenzen in de nationale wetgeving van de andere lid-staten van de E.E.G. Zulke grenzen komen in het algemeen voor wat de verplichting tot publikatie van de jaarstukken betreft, niet voor in de andere rechtsstelsels. Verwezen moge worden naar de nota van de eerste ondergetekende met betrekking tot buitenlandse wettelijke voorschriften inzake jaarrekeningen van ondernemingen, zitting 1969–1970 – 9595, nr. 8 (wetsontwerp inzake wettelijke bepalingen met betrekking tot de jaarrekening van ondernemingen).

Ook het voorschrift dat de oprichting voor tenminste een vijfde gedeelte in het kapitaal moeten deelnemen (artikel 36e, tweede lid, W.v.K.) komt als zodanig niet in de wetgeving van de overige lid-staten voor; verlangd wordt daar dat de oprichters en eventuele andere aandeelhouders voor het volle bedrag van het kapitaal intekenen. Het begrip maatschappelijk kapitaal speelt dus in de andere landen bij de oprichting geen rol.

Een wettelijk voorgeschreven stortingspercentage, zoals dat van artikel 36g W.v.K. komt ook in andere landen voor, zij het dat daar het percentage hoger ligt (Italië 30 pct., Duitsland 25 pct., Frankrijk 25 pct., België 20 pct., Luxemburg 20 pct.). Hierbij zij echter opgemerkt dat kwesties betreffende het kapitaal van de naamloze vennootschap niet in de eerste richtlijn worden geregeld, maar in de, thans aan het Europees Parlement voorgelegde, tweede richtlijn.

Artikelen III en IV. Van het artikel van prof. mr. J. M. M. Maeijer in de Naamloze Vennootschap van december 1969, en met name van hetgeen hij schrijft over de aanpassing aan artikel 9, eerste lid, eerste alinea, van de richtlijn hebben de ondergetekenden kennis genomen. Over de interpretatie van artikel 9 bestaat in verschillende lid-staten onzekerheid. Dit is gebleken bij ambtelijk overleg tussen de diensten van de Europese Commissie en vertegenwoordigers van de lid-staten ter voorbereiding van een nieuwe (vierde) richtlijn. Tijdens dit overleg was aanvankelijk in overweging genomen om in de nieuwe richtlijn een regeling te geven welke een aanvulling zou vormen op artikel 9 van de eerste richtlijn, doch in de loop van de besprekingen is de wens naar voren gekomen, dat niet volstaan zal worden met een aanvullende regeling, maar dat duidelijkheidshalve de materie van artikel 9 in een geheel nieuw artikel zal worden behandeld. Onder deze omstandigheden menen de ondergetekenden zich bij de aanpassing van de Nederlandse wetgeving te moeten beperken tot die

vraagstukken waarvan buiten twijfel is dat ze door artikel 9 van de richtlijn worden beheerst: de doeloverschrijding en de overschrijding van statutaire bevoegdheidsbeperkingen. Een verdergaande wijziging van het Nederlands recht in de zin als gesuggereerd in het artikel van prof. Maeijer zou daarenboven op dit moment op moeilijkheden stuiten omdat de regeling van de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende organen van de vennootschap eerst nadere overweging behoeft. In de memorie van toelichting (blz. 8, rechterkolom) hebben de ondergetekenden al medegedeeld dat zij het wenselijk achten dit vraagstuk door de Commissie Vennootschapsrecht te doen bestuderen. Hiertoe zal te meer aanleiding bestaan omdat deze commissie inmiddels ook reeds aandacht heeft besteed aan de tweede richtlijn inzake het vennootschapsrecht; laatstgenoemde richtlijn bevat enige bepalingen die voor de bevoegdheidsverdeling van groot belang zijn (o.m. in verband met de emissie van aandelen). Wanneer deze studie voltooid zal zijn, zal de kwestie, eventueel mede in verband met hetgeen de reeds genoemde vierde richtlijn dien-aangaande zal bepalen, opnieuw in overweging moeten worden genomen.

Artikel V. In het voorlopig verslag gaven vele andere leden er de voorkeur aan, dat wordt afgezien van de mogelijkheid om de ontbinding te vorderen van de vennootschap met één oprichter. Dit zou ertoe leiden dat het vereiste van een meerzijdige rechtshandeling komt te vervallen, of althans van zijn sanctie wordt ontdaan.

In het voorgaande, bij artikel I, hebben de ondergetekenden echter al medegedeeld waarom zij het vereiste van de meerzijdige rechtshandeling handhaven. Hiervan uitgaande achten zij het consequent dat op het ontbreken van een tweede oprichter ook een adequate sanctie wordt gesteld. Tot schrapping van de mogelijkheid van ontbinding menen zij daarom niet te moeten overgaan.

Een van de twee voorwaarden voor de onaantastbaarheid van de oprichtingshandeling is volgens artikel 36i dat de akte van oprichting door een notaris is opgemaakt. In het verslag wordt de vraag gesteld of de richtlijn, met name artikel 11, tweede lid, wel toelaat dat een (door een notaris opgemaakte) akte die kracht van authenticiteit mist, wordt aangemerkt als een gebrek in de oprichtingshandeling dat tot ontbinding van de vennootschap kan leiden (artikel 36j). Inderdaad heeft de opsomming van de gronden van nietigheid in artikel II, tweede lid van de richtlijn een limitatief karakter. Artikel 11 beperkt zich echter tot een regeling van de nietigheid (aldus ook het slot van het artikel dat uitdrukkelijk spreekt van: onbestaanbaarheid, absolute nietigheid, relatieve nietigheid, vernietigbaarheid) en heeft niet betrekking op de ontbinding. De Nederlandse wet kent dan ook een aantal ontbindingsgronden (artikelen 37b en 55 Wetboek van Koophandel) die niet vallen onder de opsomming van artikel 11 van de richtlijn. Aldus ook het voorgestelde artikel 36j. Strijd met de richtlijn is hier derhalve niet aanwezig. In het voorlopig verslag wordt verder het nut van artikel 36j in twijfel getrokken.

Erkend kan worden dat vorderingen tot ontbinding op grond van artikel 36j zich in de praktijk waarschijnlijk maar sporadisch zullen voordoen. De ondergetekenden zien het belang van dit artikel dan ook geenszins in een frequente toepassing, maar in de preventieve werking, die zij ervan verwachten. Het feit dat het niet naleven van bepaalde wettelijke voorschriften de ontbinding ten gevolge kan hebben, zal voor partijen en hun notaris een prikkel zijn tot nauwgezetheid. Dat overigens, zoals in het voorlopig verslag wordt verondersteld, een vordering tot ontbinding, wanneer deze wordt ingesteld, toch wel niet door de rechter zal worden toegewezen omdat gebreken in de oprichting moeilijk herkenbaar zijn en het belang van de betrokkenen zich daarom tegen ontbinding zal verzetten, kan naar de ondergetekenden voorkomt zeker niet als algemene regel worden gesteld. Het moge juist zijn dat derden een gebrek in de oprichtingshandeling als regel moeilijk zullen kunnen onderkennen, dit betekent echter nog niet dat de rechter daarom steeds een vordering

tot ontbinding zal moeten afwijzen. De belangen van derden behoeven immers door een ontbinding, gevolgd door liquidatie, niet in het gedrang te komen. Voor wat de oprichters van de vennootschap betreft zal men er verder niet van kunnen uitgaan dat gebreken in de oprichting hun als regel wel onbekend zullen zijn. Opgemerkt zij voorts nog dat het wetsontwerp op dit punt toch al minder ver gaat dan ons huidige recht, dat aan gebreken in de oprichting niet de mogelijkheid van ontbinding verbindt, maar de nietigheid – ab initio – van de vennootschap. De ondergetekenden zijn daarom door de wenselijkheid van schrapping van artikel 36j aangevoerde argumenten niet overtuigd geraakt.

De richtlijn geeft in de leden 2–5 van artikel 12 enige uitdrukkelijke voorschriften omtrent de gevolgen van de nietigheid. Verlangd wordt dat bij nietigheid liquidatie plaats vindt (lid 2). De verbintenissen door of jegens de nietige vennootschap aangegaan blijven in stand (lid 3). Degenen die aandelen hebben genomen in de nietige n.v. moeten zonnodig alsnog volstorten (lid 5). Deze voorschriften moeten in de Nederlandse wetgeving overgenomen worden. Dit is geschied door het opnemen van de leden 3 e.v. van het voorgestelde artikel 36l. Zonder een dergelijke regeling zou artikel 12 van de richtlijn niet zijn nageleefd. In het voorlopig verslag wordt gesuggereerd dat deze regeling te stringent zou zijn voor het geval dat een „oprichter-oplichter” zich ten onrechte van de letters n.v. heeft bediend. De ondergetekenden menen niet dat voor een geval als dit behoefte zou bestaan aan een afzonderlijke regeling naast die van artikel 36l. Wel is het juist dat de vordering op grond van artikel 36l alleen zin heeft wanneer er metterdaad iets te vereffenen valt, dus wanneer er verschillende rechten en verplichtingen zijn (lid 3), respectievelijk personen die aandelen in de nietige n.v. hebben genomen (lid 4), of wanneer door meer dan een persoon onder de naam van een en dezelfde nietige vennootschap is gehandeld (lid 6). Artikel 36l sluit echter niet de mogelijkheid uit om, wanneer daartoe gronden zijn, in plaats van een vordering tot nietigverklaring van de n.v. een actie uit onrechtmatige daad in te stellen jegens degene die gehandeld heeft onder de naam van een nietige n.v. Voorts zal, wanneer een handeling verricht is onder de naam van een louter fictieve n.v., naar het oordeel van de ondergetekenden een vordering terzake van onbevoegde vertegenwoordiging – artikel 1843 B.W. – tot de mogelijkheden behoren, omdat hier, ook afgezien van het feit dat de n.v. nietig is, elke hoedanigheid ontbreekt waaraan vertegenwoordigingsbevoegdheid zou kunnen worden ontleend; degene die handelde is immers noch oprichter – met de oprichting van een n.v. is in het hier veronderstelde geval immers niet ook maar een begin gemaakt – noch een, zelfs maar bij een nietige oprichtingsakte benoemde, bestuurder.

Artikel VI. In het voorgestelde nieuwe eerste lid van artikel 37b van het Wetboek van Koophandel wordt ontbinding van de vennootschap alleen mogelijk gemaakt wanneer haar doel of werkzaamheid in strijd is met de goede zeden of de openbare orde; „strijd met de wet” wordt hierbij niet genoemd. De voorgestelde bepaling komt op dit punt overeen met artikel 2.1.10 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek („Een rechtspersoon is verboden, wanneer haar doel of werkzaamheid in strijd is met de openbare orde of de goede zeden”). De gedachte om hierbij ook strijd met de wet te noemen, is bij de parlementaire behandeling van artikel 2.1.10 door de toenmalige ambtsvoorganger van de eerste ondergetekende uitdrukkelijk afgewezen¹⁾. Het destijds ingenomen standpunt wordt door de ondergetekenden onderschreven. Wanneer de vennootschap eenmaal geldig is opgericht, dient het feit dat haar doel in strijd is met de wet niet tot ontbinding te kunnen leiden, behalve in het geval dat er tevens strijd is met de goede zeden of de openbare orde. De zwaarwegende consequenties van de ontbinding maken een dergelijke beperking ge-

wenst, waarbij nog te bedenken valt dat het doel van een vennootschap ook in strijd met de wet kan komen doordat na haar oprichting wetswijziging plaats vindt.

Wanneer een vennootschap een doel heeft dat in werkelijkheid in strijd is met de goede zeden of de openbare orde, maar zonder dat daarvan iets blijkt uit de statuten, geeft artikel 37b nog altijd de mogelijkheid om die vennootschap te ontbinden op grond van haar feitelijke werkzaamheden wanneer deze laatste eveneens in strijd met de goede zeden of de openbare orde zijn.

De wijze van vereffening in geval van toepassing van artikel 37b van het Wetboek van Koophandel (in de huidige zowel als in de voorgestelde nieuwe tekst) wijkt af van de gewone regeling omtrent de vereffening van de naamloze vennootschap (artikel 55d e.v.), o.m. door de benoeming van een of meer curators, de aanwijzing van een rechter-commissaris en de toepasselijkheid van de Faillissementswet op de vereffening. Artikel 56g bepaalt uitdrukkelijk dat de artikelen 55d tot en met 56f geen toepassing vinden in het geval bedoeld bij artikel 37b.

Wanneer het derde lid van artikel 2.1.10a van het nieuwe B.W. in artikel 37b zou zijn overgenomen, zou daarmee tevens de regeling van artikel 2.1.11 – in gewijzigde vorm – in de huidige wet moeten worden geïncorporeerd. De ondergetekenden menen echter dat, gelet op de beperkte opzet van het onderhavige wetsontwerp, een dergelijke betrekkelijk ingrijpende wijziging niet geboden is, en dat vooralsnog volstaan kan worden met de handhaving van de regeling van het derde en vierde lid van artikel 37b. Daar komt nog bij dat de tekst van artikel 2.1.10a bij de invoering van Boek 2 van het nieuwe B.W. zal worden gewijzigd.

Artikel XI. Ervan uitgaande dat het bestuur geen aandelen mag uitgeven, wanneer de bevoegdheid daartoe niet uitdrukkelijk in de statuten is verleend – een opvatting die niet unaniem wordt aanvaard, zie P. Sanders in de Naamloze Vennootschap, juli 1963, blz. 59 – zal de derde bij een onbevoegdheid door het bestuur verrichte emissie niet worden beschermd door het voorgestelde artikel 47b. Voor wat de vraag betreft of dit in strijd komt met de geest die aan de richtlijn ten grondslag ligt, mogen de ondergetekenden verwijzen naar hetgeen zij in het voorgaande en in de memorie van toelichting al gezegd hebben omtrent de interpretatie van artikel 9 van de richtlijn en omtrent het raadplegen van de Commissie Vennootschapsrecht. De ondergetekenden twifelen er niet aan dat genoemde commissie bij de bestudering van het vraagstuk van de bevoegdheidsverdeling aandacht zullen schenken aan de consequenties van de richtlijn.

De ondergetekenden zijn niet van mening dat het nieuwe artikel 47b Wetboek van Koophandel aan betekenis zal gaan inboeten door de toeneming van de wettelijke bevoegdheden van commissarissen in verband met het wetsontwerp inzake de structuur van de naamloze en besloten vennootschap (zitting 1969–1970 – 10 751). Volgens artikel 52n van genoemd ontwerp is een aantal besluiten van het bestuur onderworpen aan goedkeuring van commissarissen. Deze beperkingen van de bevoegdheid van de bestuurders moeten – aldus artikel 52o in de statuten worden vermeld. Zoals de ondergetekenden in de toelichting op het ontwerp (blz. 18, linker kolom, onderaan, rechter kolom, bovenaan) al hebben opgemerkt, volgt uit artikel 47b van het onderhavige ontwerp dat op het ontbreken van de toestemming van commissarissen niet tegenover derden een beroep kan worden gedaan. Een aanleiding tot verduidelijking van artikel 47b kunnen de ondergetekenden hierin niet vinden; het komt hun voor dat uit hetgeen op blz. 9 van de memorie van toelichting is gezegd de behoefte aan een dergelijke verduidelijking ook niet kan worden afgeleid.

Artikel XVII. Het zou inderdaad bezwaarlijk zijn wanneer de invoering van een verplichte volledige doorlopende tekst van de statuten ertoe zou leiden dat de oude teksten onvindbaar zouden worden. Artikel 14 van het Handelsregis-

¹⁾ Memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, zitting 1957–1958 – 3769, nr. 5, blz. 23.

terbesluit (1956, *Stb.* 432) bepaalt echter dat de dossiers met alle daarin te eniger tijd opgenomen stukken door de Kamer van Koophandel blijvend worden bewaard. Hierdoor is gewaarborgd dat zowel de oude opgaveformulieren zelf als de in verband daarmee samengestelde doorlopende teksten altijd geraadpleegd zullen kunnen worden.

Artikel XIX. De ondergetekenden zijn niet van oordeel dat het noodzakelijk is dat de termijn van het nieuwe artikel 31, tweede lid, van de Handelsregisterwet en die van de Wet van 15 mei 1829 (*Stb.* 28) van gelijke lengte zijn. De 15 dagen-termijn heeft betrekking op de in de *Staatscourant* medegedeelde gegevens uit het handelsregister, op gegevens dus die meestal alleen van belang zullen zijn voor degenen die uit hoofde van hun beroep aan het zakelijk verkeer deelnemen. Van deze laatste mag een zekere alertheid verwacht worden bij het raadplegen van officiële publikaties, zoals de *Staatscourant*. Voor wetten daarentegen, die voor een veel ruimer publiek bestemd plegen te zijn, lijkt het niet onredelijk in beginsel een wat langere termijn te geven, alvorens bekendheid te veronderstellen. Dat de termijn van 20 dagen van de Wet van 1829 tegenwoordig in het algemeen te lang zou zijn, is de ondergetekenden niet gebleken. Het moge juist zijn dat de tegenwoordige communicatiemiddelen een bekorting op zichzelf mogelijk zouden maken, dit neemt niet weg dat een zeker tijdsverloop tussen het tot standkomen van een wet en de inwerkingtreding ervan in vele gevallen van belang is met het oog op de voorlichting van het publiek en voor het treffen van de noodzakelijke maatregelen. Overigens kan daar waar inwerkingtreding op zeer korte termijn noodzakelijk is, gemakkelijk van de Wet van 1829 worden afgeweken. De ondergetekenden zien daarom geen aanleiding om de 20-dagetermijn te bekorten.

Artikel XX. De woorden „de in de pers gepubliceerde tekst” in het zesde lid van artikel 3 van de richtlijn hebben uitsluitend betrekking op de in het vierde lid van artikel 3 voorgeschreven publikatie in het nationale publikatieblad, en niet op eventuele particuliere publikaties in andere bladen. Dit blijkt uit het gebruik van het lidwoord „de” (*de* in de pers... etc.); een andere opvatting zou ook moeilijk te rijmen vallen met de tweede alinea van het zesde lid van artikel 3. Vermeld zij voorts nog dat bij de totstandkoming van de richtlijn ook nimmer de mogelijkheid ter sprake is geweest van een overheidsbemoeienis met particuliere, niet op enig wettelijk voorschrift berustende perspublicaties.

Het voorgestelde artikel 30a van de Handelsregisterwet (artikel XVIII van het wetsontwerp) draagt aan de secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken op, te zorgen voor de publikatie in het in Nederland aangewezen nationale publikatieblad, zijnde de *Nederlandse Staatscourant*. Door dit voorschrift neemt Nederland conform hetgeen de richtlijn verlangt maatregelen om tegenstrijdigheden tussen het handelsregister en het publikatieblad te vermijden. Het voorgestelde artikel 32 van de Handelsregisterwet maakt het mogelijk omtrent de verplichtingen van de secretaris van de Kamer van Koophandel met betrekking tot de publikatie in de *Nederlandse Staatscourant* nog verdere voorschriften te geven.

Opgemerkt zij overigens dat het risico van tegenstrijdigheden tussen inschrijving in het handelsregister en publikatie in de *Staatscourant* sterk wordt beperkt door het feit dat in het stelsel dat in het wetsontwerp is gekozen niet de inschrijvingen zelf in de *Staatscourant* worden afgedrukt, maar alleen (beknopte) mededelingen dienaangaande.

Naar aanleiding van de als bijlage bij deze memorie gevoegde brief van de Europese Commissie (Directoraat-Generaal interne markt en harmonisatie van wetgeving) merken de ondergetekenden voorts het volgende op:

1. In verband met artikel XV van het wetsontwerp wijst de brief van de Europese Commissie erop dat in één geval geen publikatie van de beëindiging van de liquidatie (ar-

tikel 2, lid 1 onder *k* van de richtlijn) plaatsvindt, nl. dan wanneer de vereffenaar overeenkomstig de artikelen 771 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt gedagvaard tot het doen van rekening en verantwoording (artikel 56e, eerste lid, Wetboek van Koophandel). Inderdaad vindt volgens artikel XV onder *b* van het wetsontwerp wel opgave bij het handelsregister plaats van de dagvaarding waarbij de vereffenaars worden opgeroepen tot het doen van rekening en verantwoording, maar niet van het einde van deze procedure. Voorgesteld wordt daarom bij nota van wijzigingen aan artikel 56e, derde lid (artikel XV onder *b* van het ontwerp) een zin toe te voegen waarbij de vereffenaars verplicht worden bij het handelsregister opgave te doen, hetzij van de in de loop van de procedure van de wederpartij verkregen goedkeuring, hetzij van het vonnis waarmee de procedure bij gebreke van overeenstemming tussen partijen is geëindigd.

2. Artikel 3, vijfde lid, van de richtlijn bepaalt dat ingevolge het vierde lid van artikel 3 bekendgemaakte akten en gegevens met betrekking tot handelingen, die zijn verricht vóór de zestiende dag volgende op die van deze bekendmaking, niet kunnen worden tegengeworpen aan „derden, die aantonen dat zij er onmogelijk kennis van hebben kunnen dragen”. In de brief van de Europese Commissie wordt opgemerkt dat artikel XIX van het wetsontwerp een formule gebruikt die beperkter lijkt dan die van de richtlijn omdat in laatstgenoemd artikel sprake is van een derde, die door „een toevallige verhindering, voortkomende uit andere dan hem persoonlijk betreffende omstandigheden” niet in staat geweest is, kennis te nemen van een door mededeling in de *Nederlandse Staatscourant* bekendgemaakt feit (artikel 31, tweede lid van de Handelsregisterwet).

Ofschoon de ondergetekenden menen dat ook de in het wetsontwerp gekozen formule aan de strekking van de bepaling van de richtlijn recht doet wedervaren, zijn zij bereid een tekst te kiezen die nauwer bij de bewoordingen van de richtlijn aansluit. Daartoe wordt bij nota van wijzigingen een nieuwe redactie van artikel 31, tweede lid, van de Handelsregisterwet voorgesteld.

3. In de brief van de Europese Commissie wordt erop gewezen, dat artikel 37c, tweede lid, Wetboek van Koophandel niet verbiedt om uitsluitend het geplaatste kapitaal te vermelden, zulks terwijl de richtlijn verlangt dat behalve het geplaatste ook het gestorte kapitaal wordt vermeld. Deze opmerking heeft de ondergetekenden aanleiding gegeven tot een voorstel tot wijziging van het tweede lid van artikel 37c.

4. In de brief van de Europese Commissie wordt de mening geuit dat het wetsontwerp zou onderscheiden tussen gevallen van nietigheid en van onbestaanbaarheid van de naamloze vennootschap. Dit moet door de ondergetekenden worden ontkend. Wanneer niet voldaan is aan de twee essentiële vereisten — een door een notaris opgemaakte akte en het verkregen hebben van de verklaring van geen bezwaar — dan is artikel 36/ toepasselijk en kan nietigverklaring door de rechter plaatsvinden, gevolgd door vereffening op de wijze als door de richtlijn voorgeschreven. Een onderscheid tussen nietigheid en onbestaanbaarheid ligt aan de regeling niet ten grondslag.

Ten slotte stellen de ondergetekenden nog voor een tweetal wijzigingen in het ontwerp aan te brengen:

1. In artikel XVIII (artikel 30a Handelsregisterwet) wordt aan de secretaris van de Kamer van Koophandel opgedragen om er zorg voor te dragen dat van elke nederlegging of inschrijving in het handelsregister mededeling wordt gedaan in de *Nederlandse Staatscourant*. Volledigheidshalve ware nog te vermelden dat ook van doorhalingen, aanvullingen of wijziging van het ingeschrevene mededeling zal moeten worden gedaan. Bij nota van wijzigingen wordt daartoe een aanvulling op artikel 30a Handelsregisterwet voorgesteld.

2. Artikel XXI bevat een overgangsregeling met betrekking tot het overleggen van een volledige doorlopende tekst van de akte van oprichting. Voorgesteld wordt de in de slotzin genoemde uiterlijke termijn – 31 december 1970 – te wijzigen in: twee maanden nadat de wet in werking zal zijn getreden.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.

De Minister van Economische Zaken,

R. J. NELISSEN.